

محمد مخبر، سرپرست ریاست جمهوری:

به تعهدات رئیسی در باره مسکن پایبند هستیم

جلسه شورایعالی مسکن در حالی روز گذشته برگزار شد که به دلیل درگذشت ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم، محمد مخبر، معاون اول او و سرپرست ریاست جمهوری ریاست جلسه را بر عهده داشت و البته او وعده داد به تعهدات رئیس جمهور فقید در خصوص مسکن متعهد خواهند ماند. ساخت چهار میلیون مسکن در دولت سیزدهم از وعده‌های مهم انتخاباتی مرحوم رئیسی بود که منتقدان او همیشه بر سر اجرایی شدن آن شک و تردید داشتند. در راستای وعده ساخت چهار میلیون مسکن در چهار سال، مرحوم ابراهیم رئیسی نزدیک به سه هفته پیش در یک گفت‌وگوی زنده تلویزیونی از تولید نزدیک به ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار واحد مسکن خبر داده بود. اما به نظر می‌رسد آماري که بانک مسکن در فروردین ماه در این خصوص داده بود دقیقتر است، مدیرعامل این بانک گفته بود تا کنون ساخت ۳۳۵ هزار واحد مسکونی با تسهیلات بانک مسکن در قالب طرح مسکن ملی در سراسر کشور احداث شده است که البته همه این واحدها به مرحله تکمیل و بهره‌برداری نرسیده است. از این تعداد، در سال گذشته ۱۰۵ هزار واحد مسکونی به مرحله ساخته شدن رسیده بود که نشان می‌دهد در عمر سه ساله دولت سیزدهم در هر سال فقط ۱۰۰ هزار واحد مسکونی ساخته شده است. با این حال محمد مخبر در جلسه شورایعالی مسکن عنوان کرد: «ساخت مسکن یکی از وعده‌های مهم رئیس جمهوری بر مبنای قانون جهش تولید مسکن مجلس بود که دولت با پیگیری‌های مکرر ایشان در طول سه سال گذشته توانست موضوع مسکن را به نقطه‌ای برساند که الان در کشور موضوع برنامه‌ریزی برای ساخت ۴ میلیون واحد مسکونی با جدیت در حال انجام است.» به گزارش ایسنا، او گفت: «اقدامات و برنامه‌ریزی‌های دولت در حوزه مسکن، پیام امید به مردم به‌ویژه در میان اقشار آسیب‌پذیر داده است و ما متعهد هستیم تا زمان تشکیل دولت جدید با تلاش مضاعف، گام‌های بلند دولت، عملیاتی و نهایی شود.»

سرپرست ریاست جمهوری در این جلسه که وزرای راه و شهرسازی، کشور، کار، تعاون و رفاه اجتماعی، نفت، نیرو، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت و همچنین رؤسای سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و همچنین مسئولان دستگاه‌های مربوطه حضور داشتند، عنوان کرد: «در نوسازی بافت‌های فرسوده باید پیش‌بینی زیرساخت‌های لازم دیده شود و همچنین بسته‌های تشویقی برای تکمیل و جذاب‌تر شدن این پروژه‌های عمرانی در این بخش از بافت شهری در نظر گرفته شود.» او با اشاره به برنامه‌ریزی برای اختصاص ۶۰۰ هزار میلیارد تومان منابع بانکی و غیربانکی در راستای ساخت مسکن بر اجرای هر چه سریع‌تر تعهدات بانک‌ها در اجرای ماده (۴) قانون جهش تولید مسکن تاکید کرد و افزود: «رئیس کل بانک مرکزی باید بانک‌هایی که تا کنون نتوانسته‌اند به تعهدات خود عمل کنند طی یک هفته آینده مشخص کند و تعهدات لازم را از آنان بگیرد تا در روزهای باقی‌مانده از دولت پرداخت تسهیلات و سهم‌الشرکه بانک‌ها تسریع شود.» مخبر همچنین به وزارتخانه‌های نیرو و نفت دستور داد تا در خصوص ایجاد زیرساخت‌های لازم برای واحدهای مسکونی در حال ساخت، قرارگاه پشتیبانی در این زمینه تشکیل دهند.

وزیر راه و شهرسازی نیز در این جلسه به تکمیل ۱۳۱ هزار واحد مسکن مهر در دولت سیزدهم اشاره و تاکید کرد، بخش عمده‌ای از ۱۱۰ هزار مسکن مهر باقیمانده نیز در سال جاری به سرانجام می‌رسد. مهرداد باذریاش با اشاره به تشکیل ۱۷ جلسه شورایعالی مسکن در دولت سیزدهم گفت: «برگزاری منظم این جلسات، نشانگر پیگیری آیت‌الله رئیسی برای رفع دغدغه مسکن در جامعه بود. عملکرد دولت در سال گذشته در راستای صدور پروانه خصوصاً در بافت‌های فرسوده بی‌نظیر بوده تا آنجا که صدور ۹۲ هزار پروانه ساخت در بافت‌های فرسوده در سال ۱۴۰۲ رکورد سال ۱۳۸۹ را شکسته است.»

همچنین در این جلسه اقداماتی جهت تسریع فرآیند پیشرفت نهضت ملی مسکن مصوب شد که براساس آن بانک مرکزی و وزارت اقتصاد مکلف شدند تا ظرف حداکثر یک هفته آینده تمامی بانک‌های عامل نسبت به پرداخت سهم‌های تأییدشده در پروژه‌های نهضت ملی مسکن در شهرها و روستاها اقدام کنند و پیگیری‌های لازم جهت انعقاد قرارداد تسهیلات بانکی برای واحدهای نهضت ملی مسکن طی یک ماه آینده را به عمل آورند. در خصوص سهاماندهی بازار اجاره‌ها نیز متناسب با قانون جدید مجلس برای سهاماندهی اجاره و مسکن، به شورای مسکن استان‌ها اعلام شد ظرف ۴۸ ساعت آینده، میزان سقف اجاره‌ها را مطابق این قانون به وزارت راه و شهرسازی اعلام و جهت تصمیم‌گیری نهایی به دبیرخانه شورایعالی مسکن ارائه کنند.

عکس: ایرونا

تورم سازان

۲۴ دستگاه اجرایی بیشتر از تورم و بین ۴۰ تا ۲۳۳ درصد رشد بودجه داشته‌اند

هدفگذاری‌ها را روشن کرده است. اما وقتی بودجه دستگاه‌هایی را که مأمور پیگیری این اهداف هستند بررسی می‌کنیم می‌بینیم اتفاقاً منابع در نظر گرفته شده برای آنها کمترین رشد را داشته است. بر این اساس می‌توان گفت احتمالاً رشد بودجه‌های عجیب دستگاه‌هایی که به آن اشاره شده، ناشی از همان حالت دوم یعنی لابی‌های صورت گرفته است.

یک بخش قابل توجهی از بودجه سیاسی است و دولت معمولاً به یکسری از دستگاه‌ها و نهادها قول‌هایی می‌دهد که در تخصیص بودجه نمایان می‌شود و ناخودآگاه اعتبارات به سمت آن دستگاه‌ها حرکت می‌کند. در واقع بخشی از تخصیص منابع دستور سیاسی دارد که می‌توان بخشی از بودجهی بخش فرهنگی را در این راستا دید. همچنین بررسی سه سال گذشته بودجه نهاد ریاست جمهوری نشان می‌دهد که دفتر نهاد به لحاظ بودجه‌ای مدام در حال تقویت است که هدف آن چندان روشن بیان نشده.

رشد بودجه وزارت آموزش و پرورش و بهداشت کمتر از تورم

سرجع رشد بودجه دستگاه‌های دولتی ۲۷ درصد افزایش پیدا کرده است و این به آن معنی است که به موازات رشد شدید بودجه برخی دستگاه‌ها، بودجه برخی دیگر کاهش شدید پیدا کرده است. رشد قابل توجه دستگاه‌هایی که به آن اشاره شد در حالی است که بودجه وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت و وزارت کار و رفاه اجتماعی به‌عنوان دستگاه‌های مهم خدمات‌رسان و حمایتی، کمتر از تورم و در محدوده ۲۰ درصد افزایش یافته است. بودجه وزارت آموزش و پرورش برای سال جاری ۲۲ درصد، بودجه وزارت بهداشت ۲۷ درصد و بودجه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۲۴ درصد افزایش یافته است. رشد کم بودجه این دستگاه‌ها این پرسش را ایجاد می‌کند که آیا دولت با این میزان رشد بودجه می‌تواند وظایف خود را به‌ویژه در حوزه آموزش و بهداشت به‌خوبی انجام دهد؟

در سال‌هایی که تورم ۴۰ درصدی داشته‌ایم، دولت میزان دستمزد کارگران و حقوق کارکنان دولت را در محدوده ۲۰ درصد رشد نگاه داشته است. با این سیاست انقباضی در بخش هزینه‌ای و افزایش قابل توجه درآمدهای مالیاتی قاعدتاً باید کسری بودجه کاهش پیدا می‌کرد. اما برخلاف انتظار این کسری نه تنها به قوت خود باقی است بلکه هر سال بر میزان آن افزوده می‌شود. دلیل این اتفاق رشدهای نامتعارف بودجه‌هایی است که دولت برای خود و زیرمجموعه‌های صاحب‌نفوذتر در نظر گرفته است.

برای کاهش ناترازی دولت نیاز به تصمیمات سخت دارد. در حالی که در این سال‌ها به دلیل ذینفعانی که وجود دارد دولت سمت کنترل هزینه‌ها در بخش‌های خاص نرفته است.

اعتبارات دستگاه‌ها بدون ملاحظه اثرگذاری بر تورم افزایش می‌یابد.

علت‌العلل تورم، کسری بودجه است. اگر معادل افزایش بودجه دستگاه‌ها، درآمد ایجاد نشود می‌تواند موجب کسری بودجه و در نتیجه موجب تورم شود. با توجه به اینکه طی سنوات گذشته بودجه‌ها کسری ساختاری قابل اعتنایی داشته، از این محل هر سال بار تومی زیادی ایجاد شده است.

دولت چند سالی است که ایده محوری کاهش کسری بودجه را دنبال می‌کند. در واقع بعد از تحریم‌ها و افت درآمدهای نفتی، دولت دو استراتژی را برای رفع ناترازی‌های بودجه دنبال می‌کند. اول افزایش درآمدها از محل رشد مالیات و دوم کاهش هزینه‌ها با انقباض در بخش‌هایی مثل حقوق و دستمزدها.

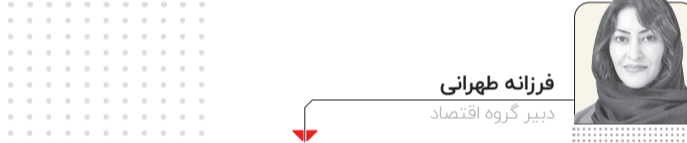
در این سال‌ها هم دولت‌ها تلاش زیادی در این راستا داشته‌اند. به‌طور مثال با مقاومت در برابر افزایش حقوق کارکنان دولت به میزان تورم، سعی در کنترل کسری‌ها داشتند، یا حتی جلوی افزایش دستمزد کارگران متناسب با تورم را برای جبران همین کسری‌ها گرفتند چون بخشی از نیروهای کسری که دولت به استخدام می‌گیرد، پیمانکاران هستند که براساس دستمزد تعیین شده وزارت کار، دریافتی دارند. همچنین برای کم کردن کسری‌های صندوق بازنشستگی طرح افزایش سن بازنشستگی را دنبال کردند.

در طرف درآمدی دولت با افزایش فشار مالیاتی تلاش کرده کسری بودجه را کاهش دهد و به این ترتیب می‌بینیم که در بودجه امسال یک هزار و ۳۰۸ هزار میلیارد تومان درآمد عمومی و اختصاصی از مالیات پیش‌بینی شده که از مالیات سال قبل ۴۶ درصد بیشتر است.

در حالی که دولت در بخش‌هایی از بودجه که به کارمندان، کارگران و صاحبان مشاغل بخش خصوصی مربوط می‌شود؛ رویکرد کاهش کسری بودجه دارد و استراتژی خود را در این سه بخش و همین‌طور در حوزه برنامه‌های حمایتی بر انقباض بودجه قرار داده است. اما در تعیین اعتبارات مربوط به برخی دستگاه‌ها، دست و دلبازانه بودجه را افزایش می‌دهد. در حالی که افزایش بودجه دستگاه‌ها به طریقی که به آن اشاره شد خلاف قاعده است و با اولویت کاهش کسری بودجه دولت در تضاد است.

نفوذ و چانه‌زنی رمز گرفتن بودجه بیشتر

افزایش نامتعارف بودجه دستگاه‌ها ممکن است به دو دلیل صورت گرفته باشد. حالت اول این است که این دستگاه‌ها برای پیگیری اهداف اولویت‌دار دولت به بودجه بیشتری نیاز داشته باشند ولی در حالت دوم دستگاه‌ها به دلیل لابی‌هایی که در زمان تدوین لایحه بودجه انجام دادند به سمت چنین رشدهایی رفته‌اند. به هر حال اولویت‌های دولت در این سال‌ها بارها اعلام شده و تاکید بر کنترل تورم و رشد تولید سمت‌وسوی

فرزانه طهرانی

دبیر گروه اقتصاد

۲۴ دستگاه اجرایی بیشتر از نرخ تورم و بین ۴۰ تا ۲۳۳ درصد رشد بودجه داشته‌اند. بودجه‌ای که سازمان برنامه و بودجه تدوین کرد و به مجلس رفت، نابرابری قابل تأملی دارد. از یک طرف برای کم کردن اثر تورمی بودجه، حقوق کارمندان دولت و بازنشستگان را در محدوده ۲۰ درصد رشد نگاه می‌دارند اما از طرف دیگر بودجه برخی دستگاه‌های دولتی را بیشتر از صد درصد افزایش می‌دهند.

بررسی سند بودجه ۱۴۰۳ نشان می‌دهد ۲۴ دستگاه دولتی بین ۴۰ تا ۲۳۳ درصد افزایش بودجه دارند که قابل توجه‌ترین آن بودجه نهاد ریاست جمهوری، سازمان برنامه و بودجه و وزارت اقتصادی و دارایی است که انتظار می‌رفت به‌عنوان متولیان پولی و مالی کشور در مدیریت هزینه‌ها پیش قدم باشند و انضباط مالی را از خود شروع کنند. اما برخلاف انتظار نهاد ریاست جمهوری ۱۷۱ درصد، وزارت اقتصاد ۴۸ درصد و سازمان برنامه و بودجه ۴۴ درصد افزایش بودجه داشته‌اند.

در بین دستگاه‌ها سازمان اداری و استخدامی با ۱۳۲ درصد رشد بودجه، وزارت کشور با ۷۲ درصد، وزارت میراث فرهنگی و گردشگری با ۹۳ درصد، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با ۱۸۳ درصد، وزارت ورزش و جوانان با ۱۸۶ درصد، سازمان محیط زیست با ۴۵ درصد، وزارت نفت با ۵۶ درصد، وزارت نیرو با ۶۲ درصد، وزارت راه و شهرسازی با ۷۰ درصد، قوه قضائیه با ۵۳ درصد، دادگستری با ۵۲ درصد، سازمان بازرسی با ۷۹ درصد، شورایعالی امنیت ملی با ۴۹ درصد، سازمان اوقاف و امور خیریه با ۵۷ درصد، قرب بقیة‌الله با ۲۳۳ درصد، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم با ۱۰۱ درصد، شورایعالی حوزه‌های علمیه با ۴۶ درصد، شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان با ۸۳ درصد، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی با ۶۰ درصد، سازمان تبلیغات اسلامی با ۱۷۷ درصد و سازمان صداوسیما با ۴۷ درصد رشد بودجه بالاترین افزایش بودجه را داشته‌اند.

فقط افزایش حقوق و دستمزد، تورم‌زاست؟

هر سال نزدیک به موعدهای دستمزد که می‌شویم، مسئولان در مذمت افزایش دستمزدها شروع به مصاحبه می‌کنند و تاکید می‌کنند اگر حقوق و دستمزدها را به اندازه تورم بالا ببریم، گرفتار افزایش تورم دوباره می‌شویم و سطح رفاه مردم پایین می‌آید. فضا چنان علیه رشد دستمزد چیده می‌شود که نهایتاً حرف دولت به کرسی بنشیند و دستمزدها کمتر از تورم و با فاصله زیاد کمتر از سید معیشت تعیین شود. اما به هنگام تدوین بودجه،